

Nr 56

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 4:o) och 16:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Genom en den 8 november 1968 dagtecknad proposition, nr 171, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, förslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 4:o) och 16:o) lagen den 26 maj 1909

(nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 4:o) och 16:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

4:o) mål om avlöningsförmåner, — — — — — mål om annan ersättning, såvitt den enligt gällande författningar utgår av statsmedel och anspråket ej är framställt mot riksförsäkringsanstalten eller avser ersättning för tamdjur som dödats eller skadats av rovdjur eller angår ersättning i anledning av myndighets ingripande med stöd av *epidemilagen*, livsmedelsstadgan eller mejeristadgan för att hindra spridning av smitta eller gäller ersättning för kostnader, som kommun fått vidkännas på grund av stadgande i lagen om kommunal beredskap eller lagen om krigshjälp, eller rör ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik;

— — — — — eller överenskommelser; mål om annan ersättning, såvitt den enligt gällande författningar utgår av statsmedel och anspråket ej är framställt mot riksförsäkringsanstalten eller avser ersättning för tamdjur som dödats eller skadats av rovdjur eller angår ersättning i anledning av myndighets ingripande med stöd av *smittskyddslagen*, livsmedelsstadgan eller mejeristadgan för att hindra spridning av smitta eller gäller ersättning för kostnader, som kommun fått vidkännas på grund av stadgande i lagen om kommunal beredskap eller lagen om krigshjälp, eller rör ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik;

mål om sådant — — — — — i riket;

¹ Senaste lydelse av 2 § 4:o) se 1967:708 och av 2 § 16:o) se 1966:678.

16:o) mål om meddelande — — — — enligt civilförsvarslagen;
 mål om meddelande i särskilda fall av föreskrift rörande djurs vård och behandling eller om tillstånd enligt 8 a § lagen om djurskydd; mål om meddelande i särskilda fall av föreskrift rörande djurs vård och behandling eller om tillstånd enligt 8 a §, om förbud eller åläggande enligt 14 § 4 mom. eller om omhändertagande enligt 17 § första stycket lagen om djurskydd;
 mål om ersättning enligt 10 § smittskyddslagen;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i regeringsrättslagen. De sammanhänger med dels tillkomsten av smittskyddslagen, dels några nya bestämmelser i lagen om djurskydd.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, följande.

1. Enligt 2 § 16:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt ankommer det på regeringsrätten att handlägga bl. a. mål om meddelande i särskilda fall av tillstånd, förbud eller föreläggande enligt författningar och föreskrifter rörande den allmänna hälsovården. Bestämmelsen innebär att regeringsrätten har att tillämpa bl. a. lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, vanligen kallad *lex veneris*, epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443) och tuberkulosförordningen den 31 mars 1939 (nr 113). Hos Kungl. Maj:t fullföljda mål om ersättning av statsmedel med anledning av myndighets ingripande med stöd av epidemilagen för att hindra spridning av smitta prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet enligt särskild föreskrift i 2 § 4:o) regeringsrättslagen.

Den 1 januari 1969 träder smittskyddslagen den 26 april 1968 (nr 231) i kraft. Genom lagen upphävs *lex veneris*, epidemilagen och tuberkulosförordningen.

Enligt smittskyddslagen är den som lider av allmänfarlig sjukdom eller för smitta därav skyldig att låta inta sig för vård på sjukhus om han med hänsyn till fara för smittans spridning inte kan behandlas i öppen vård. Beträffande den som behandlas i öppen vård kan föreskrifter meddelas om isolering och om inskränkning i hans verksamhet. Bestämmelserna om intagning

och om särskilda föreskrifter för den som behandlas i öppen vård gäller även för den som av läkare misstänks lida av allmänfarlig sjukdom eller föra smitta därav. Beslut fattas av vissa angivna läkare och läkares beslut skall underställas hälsovårdsnämnden, om den beslutet rör begär det. Hälsovårdsnämnden får också självmant pröva beslut som läkare meddelat (7 §).

Om någon har tagits in på sjukhus enligt de nyssnämnda bestämmelserna eller om någon intagen eljest misstänks lida av allmänfarlig sjukdom eller föra smitta därav, är han skyldig att stanna kvar och underkasta sig nödvändig vård till dess han med hänsyn till faran för att han skall sprida smitta kan behandlas i öppen vård (8 §).

När allmänfarlig sjukdom har inträffat, skall hälsovårdsnämnden vid behov ombesörja att smittrening på kommunens bekostnad sker av den sjukets bostad och annan lokal där han har uppehållit sig samt av gång- och sängkläder och andra föremål, som kan befaras överföra smitta. Om det anses nödvändigt, får hälsovårdsnämnden mot utgivande av skälig ersättning låta förstöra gång- och sängkläder samt andra föremål (10 §).

Om Kungl. Maj:t bemyndigar länsstyrelsen, kan den, utöver vad som föreskrivs i lagen i övrigt, förordna om isolering av befolkningen inom visst område och därmed jämförbar åtgärd, förstöring eller förändring av egendom eller förbud mot eller inskränkning i användningen därav, om åtgärden är påkallad av särskilda skäl för att hindra utbredningen av allmänfarlig sjukdom (11 §).

Den som har anledning att anta att han lider av venerisk sjukdom är skyldig att söka läkare och underkasta sig den behandling som behövs (12 §). Gör han inte det, skall länsläkaren anmana honom att söka läkare och underkasta sig behandling samt att förete intyg om att detta skett. Föreligger det grundad anledning att befara att han skall sprida smitta, skall han anmanas att låta inta sig på sjukhus (13 §). Om anmaning inte följs, kan länsstyrelsen i det län där den anmanade vistas besluta att han skall inställas hos läkare för undersökning eller behandling eller, om det finns grundad anledning att befara att han skall sprida smitta, att han skall intas på sjukhus. Kan det skäligen antas att anmaning inte skulle efterföljas, får sådant beslut meddelas utan föregående anmaning (14 och 15 §§).

Den som har tagits in på sjukhus för venerisk sjukdom är skyldig att stanna kvar och underkasta sig nödvändig vård till dess det inte längre finns grundad anledning att befara att han skall sprida smitta (16 §).

Talan mot hälsovårdsnämnds beslut och mot läkares beslut varigenom någon har vägrats utskrivning från sjukvårdsanstalt förs genom besvär hos länsstyrelsen. Talan mot länsstyrelsens beslut förs genom besvär hos Kungl. Maj:t (21 och 33 §§).

Alla de frågor som nu har nämnts är, såvitt avser beslut i särskilda fall, av den naturen att besvär över länsstyrelses beslut bör prövas av regeringsrätten. Som lagrådet framhöll vid sin behandling av förslaget till smitt-

skyddslag (prop. 1968: 36 s. 99) finns det ingen bestämmelse i regeringsrättslagen som uttryckligen ger regeringsrätten möjlighet att pröva ersättningsmål enligt 10 § smittskyddslagen. Visserligen har regeringsrätten enligt praxis tidigare prövat liknande frågor om ersättning av kommunala medel enligt epidemilagen och tuberkulosförordningen (se SOU 1959: 4 s. 111 och SOU 1966: 70 s. 470), men det synes önskvärt att regeringsrättens behörighet att avgöra de nämnda ersättningsmålen föreskrivs uttryckligen. Lämpligen bör sist i 2 § 16:o) regeringsrättslagen anges mål om ersättning enligt 10 § smittskyddslagen. Övriga mål om beslut i särskilda fall som fullföljts hos Kungl. Maj:t enligt 33 § smittskyddslagen torde kunna prövas av regeringsrätten redan enligt nuvarande bestämmelser i 2 § 16:o) regeringsrättslagen.

Enligt 25 § smittskyddslagen skall polismyndighet lämna handräckning i vissa angivna hänseenden på begäran av hälsovårdsnämnd, länsstyrelse eller vissa läkare. Talan i handräckningsmål prövas i sista hand av regeringsrätten enligt föreskriften i 2 § 18:o) regeringsrättslagen.

Vissa åtgärder enligt smittskyddslagen kan föranleda ersättning för kostnader och andra förluster enligt dels kungörelsen den 18 maj 1956 (nr 296) om ersättning av statsmedel i vissa fall för ingripanden i hälsovårdens intresse, dels lagen den 18 maj 1956 (nr 293) om ersättning åt smittbärare. Hos Kungl. Maj:t fullföljda mål om ersättning enligt dessa författningar bör liksom tidigare handläggas i statsrådet. I enlighet härmed bör ordet epidemilagen i 2 § 4:o) regeringsrättslagen bytas ut mot smittskyddslagen.

2. Ett förslag till lag angående ändring i lagen den 19 maj 1944 (nr 219) om djurskydd (djurskyddslagen) har tidigare i dag remitterats till lagrådet. Enligt förslaget skall till 14 § i lagen fogas ett nytt moment, 4 mom., som ger länsstyrelse rätt i vissa fall att förbjuda person att handha djur eller visst slag av djur samt att meddela ägare åläggande att avhända sig djur och förbud att anskaffa djur eller visst slag av djur. Sådant beslut skall kunna meddelas mot den som underlåter att efterkomma föreskrift som har meddelats enligt 14 § 2 mom. första stycket djurskyddslagen och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Beslut av nämnt slag skall också kunna meddelas om i annat fall missförhållande av allvarlig natur befinns föreligga i fråga om djurens vård eller behandling. Förbud skall avse bestämd tid eller gälla tills vidare. Iakttar djurägare inte åläggande att avhända sig djur eller förbud att anskaffa djur, skall länsstyrelsen enligt förslaget kunna förordna att djur som avses med beslutet skall omhändertagas genom polismyndighetens försorg. En bestämmelse härom föreslås bli införd som ett andra stycke i 17 § djurskyddslagen. Det ankommer på polismyndigheten att efter värdering låta sälja eller döda omhändertaget djur.

Mot länsstyrelsens beslut i ärende enligt djurskyddslagen kan talan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär. Enligt 2 § 16:o) regeringsrättslagen prövar

regeringsrätten mål om meddelande i särskilda fall av föreskrift rörande djurs vård och behandling samt om tillstånd enligt 8 a § djurskyddslagen. Som jag framhöll vid remissen till lagrådet av förslaget till lag angående ändring i djurskyddslagen bör det ankomma på regeringsrätten att pröva även mål om förbud eller åläggande enligt 14 § 4 mom. eller om omhändertagande enligt 17 § andra stycket. En uttrycklig föreskrift härom synes böra tas in i 2 § 16:o) regeringsrättslagen.

Talan mot beslut som länsstyrelse har meddelat med anledning av besvär över polismyndighets beslut att låta försälja eller döda omhändertaget djur prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

Jag förordar således, under förutsättning att förslaget till ändring i djurskyddslagen leder till lagstiftning, att till de i 2 § 16:o) nämnda målen enligt djurskyddslagen fogas mål om förbud eller åläggande enligt 14 § 4 mom. eller om omhändertagande enligt 17 § andra stycket samma lag.

De här förordade ändringarna i regeringsrättslagen bör träda i kraft den 1 januari 1969.

Lagrådet

Beträffande lagrådets yttrande över förslaget och departementschefens anmälan därav hänvisar utskottet till propositionen s. 8—9. Viss av lagrådet förordad jämkning i det remitterade förslaget har vidtagits i propositionen.

Utskottet

Genom propositionen framläggs förslag till ändrad lydelse av 2 § 4:o) och 16:o) regeringsrättslagen. Som framgår av redogörelsen ovan föranleds förslaget, såvitt angår 4:o) helt och beträffande 16:o) delvis, av redan genomförd lagstiftning. Ändringen av 16:o) i övrigt föreslås under förutsättning att ett i propositionen nr 160 framlagt förslag till lag angående ändring i djurskyddslagen leder till lagstiftning. Tredje lagutskottet har denna dag, utlåtande nr 72, beslutat tillstyrka bifall till sistnämnda proposition.

Utskottet har för sin del ej funnit anledning till erinran mot de föreslagna ändringarna i regeringsrättslagen och får därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 171, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 december 1968

På första lagutskottets vägnar:

ERIK SVEDBERG

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s), Arvidson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp), fru Lindström (s) och herr Lidgard (h);

från andra kammaren: herrar Ekström i Björkvik (s), Svensson i Vä (cp), Gustafsson i Borås (fp), Oskarson (h), fru Lindekvist (s), herrar Jönsson i Malmö (s), Hansson i Piteå (s) och Sjöholm (fp).